זה פשוט וחתום זה מקושר והעד שנים עדים שלשה הא כיצד שנים לפשוט שלשה למקושר ואיפוך אנא מתוך שנתרבה בקשריו נתרבה בעדיו רפרם אמר מהכא [1]ואקח את ספר המקנה את החתום המצוה והחקים ואת הגלוי ואקח את ספר המקנה זה פשוט את החתום זה מקושר ואת הגלוי זה פשוט שבמקושר המצוה והחקים אלו דברים שבין פשוט למקושר הא כיצד זה עדיו שנים וזה עדיו שלשה זה עדיו מתוכו וזה עדיו מאחוריו ואיפוך אנא מתוך שנתרבה בקשריו נתרבה בעדיו רמי בר יחזקאל אמר מהכא [2]על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר אם תתקיים עדותן בשנים למה פרט לך בשלשה לומר לך שנים לפשוט שלשה למקושר ואיפוך אנא מתוך שנתרבה בקשריו נתרבה בעדיו והני להכי הוא דאתו כל חד וחד למילתיה הוא דאתא לכדתניא [3]שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום [א]עצה טובה קא משמע לן ואקח את ספר המקנה הכי הוה מעשה על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים [ב]להקיש שלשה לשנים בפלוגתא דרבי עקיבא ורבנן אלא מקושר מדרבנן וקראי אסמכתא בעלמא וטעמא מאי תקינו רבנן מקושר אתרא דכהני הוו והוו קפדי טובא ומגרשי נשייהו ועבדי רבנן תקנתא אדהכי והכי מיתבא דעתייהו התינח גיטין שטרות מאי איכא למימר כדי שלא תחלק בין גיטין לשטרות היכן עדים חותמין רב הונא אמר בין קשר לקשר ורב ירמיה בר אבא אמר אחורי הכתב וכנגד הכתב מבחוץ אמר ליה רמי בר חמא לרב חסדא לרב הונא דאמר בין קשר לקשר קא סלקא דעתין בין קשר לקשר מגואי והא [ג]ההוא מקושר דקאתא לקמיה דרבי ואמר רבי אין זמן בזה אמר ליה רבי שמעון ברבי לרבי שמא בין קשריו מובלע פלייה וחזייה ואם איתא אין זמן בזה ואין עדים בזה מיבעי ליה אמר ליה מי סברת בין קשר לקשר מגואי לא בין קשר לקשר מאבראי וניחוש דלמא זייף וכתב מאי דבעי וחתימי סהדי דכתיב ביה שריר וקיים וניחוש דלמא כתב מאי דבעי והדר כתב שריר וקיים אחרינא [ד]חד שריר וקיים כתבינן תרי שריר וקיים לא כתבינן וליחוש דלמא מחיק ליה לשריר וקיים וכתב מאי דבעי והדר כתב שריר וקיים הא אמר ר' יוחנן [ה]תלויה מקויימת כשרה

מחק

תקנו רבנן מקושר כו'. מספקא לן בזמן הזה כשכהן מגרש אשתו אם צריך לעשות מקושר כי מתוך התקנה משמע שאין לגרש כי אם במקושר אך לפי שאין אנו בקיאין בו בטוב נכון יותר לעשותו פשוט שהוא קל יותר אי נמי לא תקינו רבנן כי אם באותו מקום ור"י היה אומר (ה) דתקינו רבנן מקושר לא שיהא חובה לעשותו כן אלא כדי שלא יפסידו נשותיהן התקינו לעשותו כן: **שלא** תחלוק בין גיטין לשטרות. שאם תפסלנה בשטרות אתי למיפסל אף בגיטין אי נמי אי לא עבדי שטרי חוב מקושר אתי שיניתו (ו) לעשותו גם בגיטין אלא מתוך שהורגלו לעשותו מקושר יעשו בגיטין ולפירוש קמא אין להקשות משטרות שאנו פוסלין בעד כותי וגיטין מכשירין ולא גזרינן גיטין אטו שטרות דהתם הייני טעמא משום דאין עדי הגט חותמין זה בלא זה ומדכותי חתים ברישא ש"מ חבר הוא אבל עדי שטר חותמין זה בלא זה: **רב** ירמיה בר אבא אמר אחורי הכתב כנגד הכתב מבחוץ. אי לא אמר אלא אחורי הכתב כנגד הכתב ולא אמר מבחוץ הוה אמינא כנגד הכתב היינו כלפי הכתב ואחורי הכתב היינו למעלה מן הכתב שאינו למטה כשאר חתימות ואי [הוי] אמר אחורי הכתב מבחוץ (ז) ה"א אפי' בין קשר לקשר קמ"ל כנגד הכתב ולא כנגד הקשר ואי הוה אמר מבחוץ כנגד הכתב הוה אמינא לגלדין: **לרב** הונא דאמר בין קשר לקשר קס"ד מגואי. ואע"ג דתנן מקושר עדיו מאחוריו איכא למימר דשפיר קרי אחוריו בין שיטה לשיטה לפי (ח) (שאין) העד אחורי השיטה שתחתיו: **ואם** איתא אין זמן ואין עדים בזה מיבעי ליה. וא"ת לר' ירמיה נמי קשה דכיון שהיו (ט) אחוריו דרך אורך (י) השיטה והיה סבור בו שהוא פשוט היה לו לפסלו נמי משום עדים שהיו מאחוריו דתנן גט פשוט שכתוב עדיו מאחוריו פסול וכ"ת לא ידע מתני' כלל דהא לא ידע שיעשו שטר מקושר (י) עד ששמעה לקמן אבל קודם לכן לא ואפי' פשוט שפסול כשעדיו מאחוריו לא היה יודע שהרי במתני' דפסלינן ליה היינו משום שלא יעשנו מקושר ויהיה מוקדם וכיון שלא היה יודע כלום במקושר לא היה יודע בפשוט שפסול כשעדיו מאחוריו הא ליכא למימר חדא שאין סברא לומר שרבי לא היה בקי בשטר פשוט ועוד קשה דא"ל ר"ש בריה (כ) בין קשריו מובלע מנא ליה רבי לא שאלה ר"ש מנא ליה ועוד אע"פ שלא היה יודע דפסול פשוט שעדיו מאחוריו משום דמקושר מיתני בהדי פשוט ואיכא למימר כמו שלא היה יודע מתני' במקושר לא היה יודע גם בפשוט מ"מ היה לו לידע מתני' דגיטין (דף פז:) דתנן התם העדים החתומים בראש הדף מן הצד מאחוריו בגט פשוט פסול וי"ל דהיה יודע רבי מתני' דפשוט ודמקושר (ל) ולא היה יודע דבמקושר שנה מונין פתים עד ששמעה מזונין וכאן היה סבור שלא היו כותבין בין הקשרים שום עיקר השטר לכך היה מתמה אין זמן בזה דלא היה סבור שהיה כתוב בין הקשרים אבל לר' ירמיה ניחא שהיה יודע שעדיו מאחוריו וכן יש להקשות ולתרץ לבתר דמשני מאבראי לרב הונא אבל זה קשה דמאי פירכא (מ) הא דלעדים לא קפיד כיון שדינם להיות בין קשר לקשר שהרי היה יודע בטיב מקושר וי"ל דהכי קא פריך דאם איתא לעדים נמי היה לו להקפיד שהם עיקר השטר ולא היה לכותבם אלא בפשיטות השטר ודוחק:

וכשיעור

זה פשוט. כעין ספר: **וחתום**. משמע צרור וחתום ומקושר: **והעד שנים**. כדאמר בעלמא (סוטה דף ב:) כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים עד שיפרוט לך הכתוב אחד כמו שפרט לך לא יקום עד אחד באיש לכל עון וגו' (דברים יט) מכלל דעד סתם הרי כאן שנים: **מתוך שנתרבה בקשריו**. שהחמיר בו הכתוב והטריח לעשות קישורין החמיר נמי בריבוי עדים: **זה פשוט שבמקושר**. (א) התופס שכתוב כעין שלנו: **מלוה וחוקים**. משמע שיש (ב) מיני חלוקי דינין בינייהו: **עצה טובה קמ"ל**. כדמפרש בריש חזקת הבתים (לעיל כט.) כדכתיב (ירמיה לב) ונתתם בכלי חרש למען יעמדו וגו': **בפלוגתא דר"ע ורבנן**. במס' מכות להקיש שלשה לשנים כו': **אלא מקושר מדרבנן הוא**. כדמפרש טעמא לקמן: **ומגרשי נשייהו**. מתוך כעס שהגט פשוט נכתב מהרה וכשנחים מרגזם אינם יכולים להחזיר גרושותיהן כדכתיב ואשה גרושה מאישה לא יקחו (ויקרא כא): **היכן עדים**. דמקושר חותמין: **רב הונא אמר בין קשר לקשר**. וקא (ג) סלקא דעתך השתא מבפנים: **אחורי הכתב**. כנגד כל הכתב מבחוץ הכי ס"ל לרבי ירמיה בר אבא כדמוכח לקמן) דלדידיה מחזיקין חתימת עדים **כנגד** כל (ד) סוף הכתב ולדידיה אינו צריך לכתוב שריר וקיים שמקום חתימת העדים מקיים כל הכתב כנגדו מבפנים: **ואמר רבי אין זמן בזה**. בתמיה: **ואם איתא**. דבין קשר לקשר חתמי עדים מגואי והרי הן מובלעין בין קשריו כמו הזמן אמאי לא קפיד אלא אזמן אעדים נמי הוה ליה למיבעי אמאי אין עדים: **בין קשר לקשר מאבראי**. ונראין העדים בין תרילי הקשרין כדפרישית במתני': **וניחוש דלמא זייף וכתב מאי דבעי**. בסוף השטר שבמקושר שהרי חתימי סהדי ברחב השטר בין הקשרים הואיל ואין העדים חתומים בסוף השטר: ומשני **דכתב בו**. בסוף השטר שריר וקיים דהיינו הוכחה של סוף השטר ואין יכול עוד להוסיף אחריו: **וניחוש דלמא זייף וכתב**. אחר ההוא שריר וקיים מאי דבעי וכתב שריר וקיים אחרינא בסוף מה שהוסיף: **תרי שריר וקיים לא כתבינן**. והרואה יודע שהוא זיוף: ופריך **דלמא זייף ומחיק**: ומשני **האמר ר' יוחנן תלויה מקויימת כשרה**. טעה הסופר והגיה ותלה תיבה או שתים בין שיטה לשיטה ואחר כן קיימה בסוף השטר כמו שאנו כותבין תיבה פלונית דביני חטי שריר וקיים:

מחק

עין משפט
נר מצוה

א א טוש"ע ח"מ סי' מב סעיף ט:

ב ב מיי' פכ"ו מהל' מלוה ולוה הל' ח ועיין במ"מ סמג עשין צד טוש"ע שם ס"ה:

◆

תורה אור השלם

1 ואקח את ספר המקנה את החתום המצוה והחקים ואת הגלוי: ירמיהו לב יא

2 לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת בכל חטא אשר יחטא על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר: דברים יט טו

3 שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום והעד עדים בארץ בנימן ובסביבי ירושלם ובערי יהודה ובערי ההר ובערי השפלה ובערי הנגב כי אשיב את שבותם נאם יי: ירמיהו לב מד

◆

מוסף רש"י

עצה טובה קא משמע לן. שיהא שטרו בידו מוכן לגלויה ולא יזקק לעדים כשיעוררו עליו (לעיל כח:).

◆

רבינו גרשום

זהו פשוט שכתוב פשוט כספר: וחתום זה מקושר. כלומר שצרור וחתום תפור וקשור [א] בינו: והעד שנים. כדכתיב לא יקום עד אחד באיש ממשמע שנאמר עד איני יודע שהוא אחד ומה ת"ל אחד ללמדך כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים עד שיפרוט לך הכתוב אחד ה"נ האי והעד שנים הן הואיל דלא כתב אחד: עדים שלשה. דמדקאמר והעד שנים מכלל דעדים שלשה הן: איפוך אנא. ואימא ג' לפשוט וב' למקושר. ומשני לא ס"ד דמתוך שנתרבה מן הפשוט בקשריו כדקאמרי' נתרבה נמי בעדים דליהוי משונה מן הפשוט: ורפרם אמר מהכא. דפשוט ומקושר מן התורה דכתיב ואקח את ספר המקנה וגו' ספר זה פשוט כמו ספר: חתום זה מקושר. שקשור וחתום ותפור בינו ועדיו: גלוי זה פשוט שבמקושר שאר כתיבת כל השטר הוי פשוט וגלוי מדקאמר מצוה מכלל דאיכא בהאי דליתא בהאי: רמי בר יחזקאל אמר מהכא. איכא למשמע דאיכא שני מיני גט: ע"פ שנים עדים או שלשה עדים עיין לקמן. וצריך למקושר ג' עדים ולפשוט ב'. ומקשינן לר' חנינא ולרפרם ולרמי בר יחזקאל וכי כל הני קראי דמוקמת לגט פשוט ולמקושר להכי הוא דאתא: עצה טובה קמ"ל. ירמיה הוא דאוהר להו לישראל כשתקנו שדות צריך לכם לכתוב שטרות ולהחתים עדים ויהא שמור בידכם לפי כשתלכו בגלות שמא יהרגו העדים או יוליכום בשם למקום רחוק ולא ימצאו העדים לפניך צוה להם לכתוב שטרות ולשומרן שלא יכפרו בהם המוכרין. והא נמי דאמר רפרם ואקח את ספר המקנה לאו משום דלהכי אתא אלא מעשה שהיה כך היה ולאו משום דילפינן מיניה כלום. כך אמר המורה ששמע מרבו שכך מצא כתוב שמו (ג) כן דכתיב המצוה והחוקים מיכן סמכו חכמים לתיקון כל השטרות מן התורה. והאי דרמי בר יחזקאל דעל פי שנים עדים וגו' לאו להכי הוא דאתא אלא להקיש ג' עדים לשנים בפלוגתא דר' עקיבא ורבנן כל חד וחד כדאית ליה כדתנן במס' מכות בפרקא קמא על פי שנים עדים או שלשה וגו' אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב שלשה אלא להקיש ב' לג' מה ג' מזימין את השנים אף שנים מזימין את השלשה ור' עקיבא אמר לא בא השלישי להקל עליו אלא להחמיר וכו' אלא גט מקושר מדרבנן הוא דתקינו הכי והא דקא מפיק ליה מחותם בספר והעד עדים קרא לאו להכי אתא אלא כדאמרינן לעצה טובה אלא דסמך וראיה בעלמא אשכחו למילתייהו: ומאי טעמא תקינו רבנן גט מקושר. אתרא דכהני הוי דקפדי. והוו כעסנים ומגרשין נשיהן מחמת כעס ושוב היתה אסורה לחזור לו דכתיב גרושה לא יקחו ולהכי תקינו רבנן מקושר דאדהכי והכי שכותבין אותו כך ומתחינים דקושרים ומקפלין אותו ותופרין וחוזרין ועושין כן עד ג' פעמים מיתבא דעתייהו וישכך כעסם

מסורת הש"ס

א) [לעיל כח: ע"ש ול"ע], ב) מכות ה: סנהדרין ט., ג) [לקמן קסד:], ד) [דף קסא.], ה) רש"ל השטר.

◆

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה זה פשוט שבמקושר הטופס: (ב) ד"ה מלוה וכו' שיש שני חלוקי דינין: (ג) ד"ה רב הונא וכו' סלקא דעתיה השתא: (ד) ד"ה אחורי הכתב וכו' כנגד כל הכתב עד סוף השטר ולדידיה אינו צריך: (ה) תוס' ד"ה תקנו וכו' ור"י היה אומר דמאי דתקינו רבנן מקושר לא שיהיה חובה: (ו) ד"ה שלא וכו' שיניתו מלעשותו מקושר גם בגיטין אבל מתוך שהורגלו לעשות מקושר יעשו גם בגיטין וכו' בעד כותי ובגיטין: (ז) ד"ה רב ירמיה וכו' ה"א אפי' בין קשר לקשר. נ"ב ופליג אדרב הונא דאמר בין קשר לקשר דוקא אלא בכל ענין: (ח) ד"ה לרב הונא וכו' לפי שהעד אחורי השיטה כצ"ל ותיבת שאין נמחק: (ט) ד"ה ואם איתא וכו' דכיון שהיו העדים אחוריו דרך אורך השיטה: (י) בא"ד עד ששמעה. נ"ב פירוש מונין כלקמן דף קסד ע"ב: (כ) בא"ד ר' שמעון בריה שמא בין קשריו: (ל) בא"ד דפשוט ודמקושר אלא שלא היה יודע: (מ) בא"ד נראה למשני מאבראי לרב הונא אבל זה קשה דמאי פירכא מהא דלעדים וכו' וי"ל דהכי קא פריך דאי איתא. נ"ב פי' שרבי היה יודע ממקושר אלא שהיה סובר דרחב השטר שבו התורף הוא מקושר והטופס הוא למטה בסוף השטר כפשוט שבמקושר והוא מקושר דאתי לקמיה דרבי היה פשוט וסופו מקושר ולכך תמה ואמר אין זמן בזה כי לא עלה על דעתו שהזמן כתוב בסוף השטר בתוך הטופס שהרי הזמן הוא בכלל התורף וכן [צריך לפרש למאי דסלקא דעתיה (לרב הונא)] דאמר בין קשר לקשר מגואי דלפי סברת רבי אליבא דרב הונא דגם העדים צריכין להיות ברחב השטר שבמקושר בין קשר לקשר שפיר קאמר [והוה ליה למיבעי נמי אמאי אין] עדים שהרי שניהם צריכים להיות ברחב השטר שבמקושר לפי סברת רבי אליבא דרב הונא:

◆

רבינו גרשום (המשך)

ויבטלו הגט קודם שיתנן לה: שאר שטרות דליכא למימר בהן הכי אמאי עבדי להו מקושרין. ומשני שלא תחלוק בין גיטין לשטרות שיהיו שוין בכל מעשיהן הואיל וכולהו איקרו גט כדאמרינן לעיל: והיכן עדים חותמין. במקושר: רב הונא אמר בין קשר לקשר. קסבר באותו חלק שבפנים שהניח בין שיטה לשיטה ואותן ג' עדים באותן ג' שיטות של חלק וסבר כר' חנינא בן גמליאל דמתני' ואחר כך היו מקפלין ותופרין הקישורין שבהן הזמן והחתימה: ואמר רבי אין זמן בזה. לפי שהיה מקיפל ותפור הזמן בתוך הקשרין ולא היה רואהו וקרע רבי את התפירות וחזייה: ואם איתא. דעדים חתומין בין קשר לקשר ואינן נראין מאי האי דקאמר רבי אין זמן בזה: אין זמן ועדים מיבעי ליה. דהא לא חזי עדים טפי מן הזמן: אלא בין קשר לקשר במקום חלק מאבראי. כי האי גוונא שיטה אחת היה כותב ומניח אחת חלק וכנגד אותו חלק מבחוץ היה חותם ראובן בן יעקב וכותב שיטה שלישית ומניח רביעית חלק ובאותו חלק מבחוץ כנגדו חותם שמעון בן עמרם ובחלק של שיטה ששית חותם חצרון בן שאלתיאל ומשום הכי כשהיה מקופל ותפור היה נראה חצרון ומשה"ר מכאן אמר רבי אין זמן בזה ולא אמר אין עדים משום דחזי חד מינייהו אלא דזה מפשט כתב אחריו: והואיל ואמרת דעדים בין קשרים חתומים ליחוש דילמא כתב המלוה בסוף כתיבת השטר דבתר הכי הוסיף והלוה אותו עוד ומזייף ותחתמי סהדי בין הני עדים וכו' ומסתברא דעל כל כמה דכתוב בשטר חתימי ונשרף שלא כדין. ומשני דכתב בנה שריר וקיים במקום דחתימי סהדי: וליחוש כו' והדר כתיב שריר וקיים אחריני. ומשני חד שריר וכו': וליחוש כו'. ומשני דהאמר ר' יוחנן תלויה מקויימת כשרה כגון תיבה או שנים שהשמיט הסופר ותלאה וכתבה בין השיטות במקום שהשמיט

א) אולי צ"ל תפור וקשור בינו ועדיו כצ"ל וכ"כ לקמן בד"ה חתום. ג) הלשון צריך תקון כמאן קאמ' יל"ע

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones